

Les 2 Helden

Leerdoelen

- De leerling verdiept de kennis over de rol van helden in de negentiende eeuw.
- De leerling verkent het genre van het negentiende-eeuwse heldendicht.
- De leerling maakt zelf een heldendicht over zijn/haar held.

Lesonderdeel 1 [20 minuten]

Na een korte recuperatie van de eerste les (begrippenkader, belangrijkste punten uit de discussies) komt de docent terug op de functie van standbeelden. Dit vormt een bruggetje naar het volgende onderwerp: de functie van helden in de kunst.

Instructie van de docent: er kwamen naast standbeelden ook 'monumenten op papier' waarin helden de lof werd toegezwaaid (slide 19). Hier zien we twee beroemde voorbeelden van teksten van Helmers en Tollens waarin helden uit de geschiedenis een grote rol speelden.

Voor de docent: lees voor deze instructie over Helmers en Tollens

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/hendrik-tollens> en

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/de-hollandsche-natie>

Luister eventueel deze podcast over het gedicht van Tollens:

<https://shows.acast.com/ijscast-het-scheepvaart-museum/episodes/lotte-jensen>

Slide 20 laat het begin zien van *De Hollandsche Natie*, het openingsvers dus, waarin Helmers toont dat hij trots is op zijn vaderland. Concrete helden worden hier nog niet genoemd, maar hij schrijft wel over het voorgeslacht, waarmee hij de vaderlandse helden bedoelt.

Dit gedicht was geschreven voor de voordracht. Dat wordt duidelijk door het rijm, metrum en de exclamatio/uitroepetekens. De docent draagt voor en vraagt de leerlingen waaraan je kan zien dat het gedicht bedoeld is om voor te dragen. De docent refereert aan bovenstaande zaken bij de bespreking. Het werk van negentiende-eeuwse dichters werkt door tot de dag van vandaag, zie recente films over vergelijkbare onderwerpen (slide 21).

De docent laat zien dat helden niet alleen in de literatuur werden bezongen maar ook in de schilderkunst (slide 22). Dit worden historiestukken genoemd, een populair genre in de negentiende eeuw. Hier komt ook de genderkwestie kort aan bod: vrouwelijke helden waren ondervertegenwoordigd, maar ze kwamen wél voor, getuige het schilderij met Kenau van Hasselaar.

Lesonderdeel 2 [15 minuten]

Bespreking van het huiswerk, opdracht 2: 1 t/m 3

Opdracht 2

Nodig: schrift, pen

1. Schrijf de naam van een held in je schrift. De held komt uit het heden of verleden en staat voor jouw nationale, regionale of lokale identiteit.
 - Nationaal: bijv. Nederland
 - Regionaal: bijv. provincie Groningen
 - Lokaal: bijv. Maastricht, Texel, Dokkum
2. Noem daarbij een heldendaad die deze held heeft verricht.
3. Noem daarbij drie kenmerken van deze held die de gekozen identiteit illustreren.
 - Bijv. trouw, dapper, vastberaden, sterk, slim, sportief, muzikaal, etc.
4. Kies een creatieve vorm waarin je je held verbeeldt.
 - Gedicht van minstens 8 regels
 - Lied van minstens 8 regels

De volgende vragen kunnen onder andere in het onderwijsleergesprek aan de orde komen:

- Welke helden hebben de leerlingen gekozen?
- Wat waren de overwegingen?
- Zijn er trends te bespeuren: sporters, artiesten, politici of anderen?
- Welke kenmerken van deze helden hebben de leerlingen benadrukt?
- Wat zeggen de antwoorden over opvattingen over vaderlandsliefde in het heden?

Lesonderdeel 3 [5 minuten]

Instructie heldendicht (slide 24). Bespreken van de kenmerken:

- Oorsprong uit het epos
- Verhalende tekst in dichtvorm
- Ontwikkeling in tijd en plaats
- Vaak verheven en breedvoerig taalgebruik
- Heldendaden worden bezongen
- Heeft oorsprong in de oudheid: Homerus, Vergilius

Voor de docent: lees voor deze instructie over het heldendicht

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/18e-eeuw/het-epos>. De oplettende lezer ziet dat het epos hier gesitueerd wordt in de 18de eeuw. Het genre steeg toen in populariteit en bleef mateloos populair in de negentiende eeuw.

Lesonderdeel 4 [10 minuten]

De leerlingen werken individueel en zelfstandig aan opdracht 2.4: het gedicht of lied over hun held. Daarbij houden ze de kenmerken van het heldendicht (slide 24) in het oog. Daarna rondt de docent de les af.

Optioneel: de schriftelijke uitwerking van deze opdracht wordt opgenomen in het dossier, dat de leerling ter afronding van deze lessenserie inlevert.